

Financiële paragraaf Uitvoeringsprogramma 2018–2022

Kadernota 2019

ZAAKNUMMER: 197323

v26.06.2018

Versie t.b.v. raadsbehandeling

COALITIEAKKOORD 2018-2022: GROENE STAD MET LEF!

1.1 Inleiding Kadernota 2019

Op grond van artikel 4. Kader programmabegroting van de Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet van onze gemeente biedt het college jaarlijks aan de raad ter vaststelling een kadernota aan. De kadernota is een richtinggevend document met daarin de financiële kaders en de beleidsvoornemens voor de programmabegroting van het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming.

Met deze Kadernota 2019 geeft het college richting aan de voorbereiding van de aankomende Programmabegroting 2019-2022

De Kadernota 2019 is een bijzondere kadernota, die beperkter van opzet is dan normaal. De beleidsvoornemens voor de komende collegeperiode zijn niet inhoudelijk in deze kadernota opgenomen. De beleidsvoornemens voor deze collegeperiode zijn opgenomen in het Coalitieakkoord 2018-2022 "Groene stad met Lef!" en zijn verder uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma 2018-2022.

Deze kadernota beperkt zich met name tot het weergeven van de financiële kaders waarbinnen deze collegeperiode uitvoering gegeven kan worden aan het Uitvoeringsprogramma 2018-2022. Daarmee kan deze kadernota worden gezien als het financiële fundament van het Uitvoeringsprogramma. Er is dan ook voor gekozen om met de hoofdtitel van dit document aan te geven dat dit de "Financiële paragraaf van het Uitvoeringsprogramma 2018-2022" is. "Kadernota 2019" is als ondertitel toegevoegd om de positie van dit document binnen de P&C-cyclus te markeren.

1.2 Uitvoeringsprogramma 2018-2022

Speerpunten als de doorontwikkeling van het sociale domein, duurzaamheid en energie, het nieuwe bouwen en wonen, de nieuwe en circulaire economie, democratische uitdagingen en de invoering van de Omgevingswet bepalen de komende vier jaren de beleidsagenda van het nieuwe college.

Alle ambities op de beleidsterreinen, zoals verwoord in het Coalitieakkoord 2018-2022, zijn in het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 vertaald naar concrete, te realiseren resultaten en de daarvoor in de tijd uit te voeren activiteiten.

De benodigde financiële middelen, waarmee het college invulling wil geven aan deze activiteiten, zijn in deze kadernota opgenomen.

Deze kadernota laat zien dat het college het voorgenomen pakket aan maatregelen kan uitvoeren binnen een blijvend gezond, reëel en structureel sluitend financieel meerjarenperspectief 2018-2022. Het weerstandsvermogen is gedurende de hele collegeperiode steeds van voldoende omvang. De lastendruk voor onze inwoners blijft stabiel.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 "Uitgangspunten" beschrijft de financiële uitgangspunten, die de grondslag vormen voor de samenstelling en berekening van de in deze Kadernota opgenomen bedragen. Hoofdstuk 3 laat stapsgewijs zien hoe de in de jaren 2018-2022 beschikbare financiële ruimte is opgebouwd, geeft de gevolgen van de Meicirculaire 2018 weer en toont wat het financiële effect op het begrotingssaldo en het weerstandsvermogen is van de in het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 opgenomen maatregelen. Tenslotte zijn in de bijlagen de maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 op maatregelniveau gespecificeerd.

UITGANGSPUNTEN FINANCIËEL MEERJARENBEELD 2018-2022

2.1 Inleiding uitgangspunten

Aan deze kadernota liggen financiële uitgangspunten ten grondslag. Aan de ene kant vormen financiële beleidsdoelstellingen, die zijn afgeleid van het Coalitieakkoord 2018-2022, deze uitgangspunten. Aan de andere kant geven externe, wettelijke kaders, zoals het BBV en de provinciale begrotingscirculaires, richting aan deze uitgangspunten. Deze externe kaders worden in de vorm van een financiële nota's geoperationaliseerd.

Hieronder worden alle kaders beschreven die op deze kadernota van toepassing zijn.

2.2 Financiële speerpunten 2018-2022

Van het Coalitieakkoord 2018-2022 kunnen twee financiële speerpunten worden afgeleid:

Speerpunt 1: Solide financiële positie

Het college streeft naar behoud van een solide financiële positie van onze gemeente. Dit solide karakter uit zich in drie kenmerken:

- Structureel sluitende (meerjaren-)begroting;
- Een (tenminste) voldoende weerstandsvermogen, en;
- Een beheerste ontwikkeling van onze schuldpositie.

Het behouden van een solide financiële positie realiseren we met de volgende activiteiten:

- **Voortzetting van het stringent begrotingsbeleid**
(incl. het eind 2017 vastgestelde financiële uitgavenkader voor Programma 1)
Het stringent begrotingsbeleid wordt verderop in dit hoofdstuk nader uitgewerkt.
- **Actualisatie van de financiële kaders**
Onze financiële nota's (kaders) moeten de uitvoering van het Coalitieakkoord 2018-2022 zo optimaal mogelijk ondersteunen. Daartoe worden de bestaande financiële nota's dit jaar geactualiseerd en decemberraad 2018 ter vaststelling aangeboden. Het betreft de financiële nota's voor het activeren en afschrijven van gemeentelijke bezittingen, de omgang met reserves en voorzieningen, het beprijzen van het gebruik van geld voor investeringen middels rentebeleid, hoe we (dekkende) kostprijzen van onze gemeentelijke diensten bepalen, en hoe we willen omgaan met risico's en hoeveel geld we achter de hand willen houden voor het geval risico's zich voordoen.
Daarnaast is actualisatie van de Financiële verordening op grond van artikel 212 van de Gemeentewet voorzien, waarin de overkoepelende kaders voor de P&C-cyclus en de verschillende financiële nota's zijn opgenomen.

Speerpunt 2: Beheerste lastendruk

Het college wil een beheerste ontwikkeling van de gemeentelijke lastendruk voor onze inwoners.

Deze beheerste ontwikkeling heeft als referentie de gemiddelde woonlastendruk op het niveau van 2018, waarbij een noodzaak tot reële verhoging alleen kan volgen uit de door de raad vast te stellen (geactualiseerde) Nota kostendekkende exploitaties. Hierin worden onder andere de benodigde kostenniveaus voor de afvalstoffen- en de rioleringsexploitatie vastgesteld.

Een beheerste ontwikkeling van de gemeentelijke lastendruk realiseren we met de volgende activiteiten:

- **De Onroerende Zaakbelasting wordt alleen gecorrigeerd voor prijsinflatie**
Jaarlijks wordt de totale opbrengst OZB geïndexeerd voor de ontwikkeling van het prijspeil van het Bruto Binnenlands Product (bron: CPB).

Daarnaast kan in deze periode tot de verhoging van (alleen) de OZB voor Niet-Woningen besloten worden om hiermee een Ondernemersfonds op te richten. Deze meeropbrengsten vloeien dan direct of indirect terug naar de doelgroep. Indien deze collegeperiode wordt besloten tot de afschaffing van de hondenbelasting en/of de toeristenbelasting kan dit aanleiding zijn ter compensatie de OZB evenredig te verhogen.
- **100% kostendekking blijft de basis voor de riool- en afvalstoffenheffing**
Wanneer de totale kosten stijgen van hetzij het conform het door de raad vastgestelde verbrede Gemeentelijke RioleringsPlan beheren en onderhouden van het gemeentelijke riolerings- en waterbeheerstelsel of van het conform het door de raad vastgestelde afvalbeleid inzamelen, verwerken en recyclen van het huishoudelijke afval kan dit resulteren in een verhoging van de rioolheffing of de afvalstoffenheffing.
- **Compensatie van de opbrengst precariobelastingen vanuit eigen middelen**
Vanaf 2022 mogen gemeenten geen precariobelasting meer opleggen voor het hebben van kabels en leidingen in gemeentelijke bodem. Hierdoor derft onze gemeente vanaf 2022 structureel EUR 4,1 miljoen per jaar.
De compensatie van deze opbrengstenderving zal vanaf 2022 binnen het beschikbare structurele begrotingssaldo gezocht worden.
Wel kan in overweging genomen worden om de lastendrukvermindering, die dit vanaf 2022 voor onze inwoners oplevert, te betrekken bij het dekkingsvraagstuk dat samenhangt met het ook in de toekomst 100% kostendekkend houden van onze riool- en afvalstoffen-exploitatie.
Daarnaast biedt de afschaffing van deze precariobelasting ook de mogelijkheid om bij een gelijkblijvende lastendruk vanaf 2022 de OZB evenredig te verhogen, mocht in de toekomst een tekort aan algemene dekkingsmiddelen blijken.

2.3 Stringent begrotingsbeleid

Het stringent begrotingsbeleid omvat de volgende spelregels voor de omgang met mutaties en overschrijdingen in de begroting:

- Uitgangspunt is dat lasten die van structurele aard zijn, alleen gedekt worden door baten die ook van structurele aard zijn;
- Nieuwe verplichtingen, waarvoor geen dekking voorhanden is en of ze nu incidenteel of structureel van aard zijn, gaan we alleen maar aan wanneer deze voldoen aan het "3xO-criterium" (Onvermijdelijk, Onvoorzien en Onuitstelbaar);

- Investerings in activa kunnen we alleen aangaan als we tegelijkertijd voor de hiermee samenhangende (structurele) onderhouds- en beheerlasten (structurele) dekking kunnen aanwijzen;
- Wanneer we op investeringskredieten overhouden, dan vloeien deze onderschrijdingen terug naar hun bron (begrotingssaldo of bestemmingsreserve), zodat de gemeenteraad opnieuw over de besteding van deze overgebleven middelen kan besluiten, en;
- Wanneer er tegenvallers in lasten en/of baten binnen een begrotingsprogramma optreden, wordt in eerste instantie dekking gezocht binnen hetzelfde begrotingsprogramma.

Financieel uitgavenkader Programma 1

Deze laatste spelregel over de omgang met tegenvallers binnen een begrotingsprogramma is eind 2017 specifiek voor Programma 1 nader ingekaderd.

Voor dit begrotingsprogramma, waarin de middelen voor het sociaal- en maatschappelijk domein zijn opgenomen, is de verwachting uitgesproken dat de ingezette transformaties hun geplande uitwerking (pas) vanaf 2022 zullen volledig behalen.

Hierdoor zullen tot en met 2021 de verwachte lasten binnen Programma 1 hoger zijn dan de binnen dat programma beschikbare dekkingsmiddelen.

Om niet nog meer druk op deze transformaties te leggen, worden mogelijke tegenvallers binnen dit begrotingsprogramma die voldoen aan het "3xO-criterium" of de kosten van maatregelen om de transformaties in de tijd te versnellen tot en met 2021 incidenteel vanuit de Algemene Reserve gecompenseerd.

2.4 Programma-indeling

De huidige indeling van de begrotingsprogramma's in de Programmabegroting 2018 dateert uit 2013 en is voor het eerst in de (fusie) Programmabegroting 2014 toegepast. Deze indeling bestaat uit 8 begrotingsprogramma's: (1) De sociale agenda, (2) Mobiliteit, (3) Bedrijvigheid, (4) Schoon, heel en veilig, (5) Ruimtelijke ontwikkeling, (6) Duurzaamheid, (7) Dienstverlening, wijken en kernen, en (8) Bestuur en financiën.

Gemeenten zijn vrij in het kiezen van de beleidsinhoudelijk indeling van de programmabegroting. Wel zijn gemeenten sinds 2017, met de vernieuwing van het BBV, verplicht om alle budgetten in hun begroting te koppelen aan de *taakveldenindeling*. Op basis van deze voor alle gemeenten uniforme indeling moeten gemeenten hun financiële begrotings- en verantwoordingsgegevens aanbieden aan het CBS (Informatievoorziening aan derden, Iv3). Deze taakveldenindeling telt op naar 9 hoofd niveaus, de hoofdtaakvelden: (0) Bestuur en ondersteuning, (1) Veiligheid, (2) Verkeer, vervoer en waterstaat, (3) Economie, (4) Onderwijs, (5) Sport, cultuur en recreatie, (6) Sociaal domein, (7) Volksgezondheid en milieu, en (8) Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.

De financiële begroting van iedere gemeente in Nederland is dus te herrubriceren naar deze 9 hoofdtaakvelden. Hierdoor beoogt de wetgever de onderlinge vergelijkbaarheid van financiële begrotingen en jaarrekeningen van gemeenten te verbeteren. Onze boekhouding is er dus ook op ingericht om onze budgetten op basis van de taakveldenindeling uit te kunnen draaien. Bij een andere programma-indeling blijft deze achterliggende indeling in taakvelden behouden. Hierdoor kunnen we ongeacht welke programma-indeling wordt gekozen met terugwerkende kracht tot 2017 vergelijkende cijfers van onze gemeente opleveren.

Met het nieuwe Coalitieakkoord 2018-2022 ligt de vraag voor of we onze programma-indeling willen aanpassen? Het college gaat op korte termijn met de Auditcommissie in gesprek om een aantal alternatieven te bespreken.

Ongeacht welke keuze gemaakt wordt, zullen in de Programmabegroting 2019 de bestaande doelenbomen herzien en geïntegreerd worden met de nieuwe beoogde maatschappelijke effecten en bijbehorende prestatiedoelen in het Uitvoeringsprogramma 2018-2022.

Daarbij zal een begin gemaakt worden om een koppeling te leggen met de bijbehorende budgetten via de taakveldenindeling.

2.5 Lokale lastendruk

De gemeentelijke lastendruk voor inwoners is landelijk gedefinieerd als de gemiddelde lastendruk voor een gezin (meerpersoonshuishouden), dat woont in een eigen woning met een gemiddelde WOZ-waarde, veroorzaakt door de gemeentelijke heffing van de Onroerende ZaakBelasting (OZB), rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Hieronder geven we de verwachte verandering in de gemiddelde lastendruk aan bij de overgang van heffingsjaar 2018 op 2019:

Onroerende ZaakBelasting in 2019

In het Coalitieakkoord 2018-2022 is bepaald dat de OZB wordt geïndexeerd voor de ontwikkeling van het prijspeil van het Bruto Binnenlands Product (Pbbp, bron: CPB). In de Meicirculaire 2018 is de cijferreeks uit het Centraal Economisch Plan 2018 uit maart 2018 opgenomen. De verwachte ontwikkeling van het Pbbp ziet er als volgt uit:

Bijlage_01_CEP_2018 Kerngegevens voor Nederland, 1970-2022						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
mutaties per jaar in %						
Prijzen, lonen en koopkracht						
Prijs bruto binnenlands product	1,3	1,8	2,4	2,0	1,8	1,9

De huidige raming van de opbrengsten OZB in 2019 (in: Kadernota 2018) ging uit van een prijsinflatie van 1,1% in 2019 t.o.v. 2018. De Meicirculaire 2018 gaat voor 2019 uit van een hogere inflatie van 2,4% ofwel een extra stijging van 1,3%-punt t.o.v. de raming in 2018. De raming in 2019 wordt met 1,3% bijgesteld.

Voor de inwoners betekent dit een gemiddelde stijging van 2,4% van hun OZB-aanslag t.o.v. 2018 (gemiddelde aanslag in 2018: € 267,72).

(NB: De daadwerkelijke stijging van de aanslag OZB van een individuele inwoner is ook afhankelijk van in hoeverre de WOZ-waarde van deze inwoner de gemiddelde WOZ-waarde stijging van 2017 op 2018 volgt.

Daarbij is door waarde- en areaaleffecten de gemiddelde aanslag OZB gedaald van € 270,25 in 2014 naar € 267,72 in 2018, ondanks de jaarlijkse indexatie voor inflatie.)

Rioolheffing en afvalstoffenheffing in 2019

De raming van de opbrengsten rioolheffing en afvalstoffenheffing handhaven we in deze Kadernota vooralsnog op het niveau van 2018.

Voor de rioolheffing was in het oorspronkelijke vGRP voor de periode 2016-2025 opgenomen dat in 2019 een tariefsverhoging van 7,5% zou moeten plaatsvinden om de stijgende lasten van de rioolexploitatie te kunnen blijven dekken. Daarna zou het tarief tot en met 2022 gelijk blijven. De raad heeft in december 2015 zijn zorg geuit over deze significante stijging en gevraagd hiervoor een andere oplossing te vinden.

In 2018 is de gewenste verhoging van het tarief opnieuw berekend op basis van de realisatiecijfers over 2016 en 2017, in combinatie met een geactualiseerde raming van de noodzakelijke vervangings-investeringen. Uiteindelijk is van 2017 op 2018 het tarief met 4,6% verhoogd van € 220,08 naar € 230,16.

Uitgaande van een gelijkblijvende lastendruk gaf het dalende tarief afvalstoffenheffing van € 253,08 in 2017 naar € 243,00 in 2018 ruimte om het tarief rioolheffing met € 10,08 op te trekken.

Voor de afvalstoffenheffing is in de Perspectiefbrief 2018 een winstwaarschuwing afgegeven. Binnen het beleidsveld afval spelen een aantal ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot een stijging van de afvalstoffenheffing: (-) de vergoeding voor PMD komt bij de voorgenomen invoering van statiegeld op kleine flesjes en blikjes onder druk te staan; (-) de aanbesteding in 2018 van de verwerking van restafval kan leiden tot een toename van de verwerkingskosten van restafval; (-) het kabinet heeft een verhoging op het verbranden van restafval aangekondigd, en;

(-) de (tariefdempende) tariefegalisatie-reserve afvalstoffenheffing wordt binnen de huidige exploitatie-berekeningen de komende jaren aanzienlijk teruggebracht.

De inschatting nu is dat dit de komende periode tot een stijging van het tarief van € 15 tot € 25 per huishouden kan leiden.

De actualisatie van de Nota kostendekkende exploitaties is voorzien voor dit najaar. Daarin worden bovenstaande ontwikkelingen meegenomen. Uit de actualisatie zal pas blijken of een aanpassing van het tarief rioolheffing en/of tarief afvalstoffenheffing voor 2019 nodig is om de gestelde 100% kostendekkendheid te handhaven.

2.6 Gemeentefonds en behoedzaamheid

De Programmabegroting 2018-2021 is voor wat betreft de stand van het Gemeentefonds nog gebaseerd op de Septembercirculaire 2017.

Na de Septembercirculaire 2017 heeft de installatie van het kabinet Rutte III tot grote mutaties in het Gemeentefonds geleid, die zijn beschreven in de Startnota Rutte III en de Maartcirculaire 2018. In de op 31 mei 2018 verschenen Meicirculaire 2018 zijn deze Gemeentefondsmutaties nader toegelicht, zodat we de gevolgen van deze mutaties voor Alphen aan den Rijn hebben kunnen bepalen. De in deze Kadernota opgenomen bedragen voor de opbrengsten uit het Gemeentefonds zijn bijgewerkt tot en met de Meicirculaire 2018.

Vooraf door verbreding van de accessystematiek komen er de komende periode aanzienlijk meer middelen naar de gemeenten dan eerder (tot en met de Septembercirculaire 2017) was voorzien. Was het Gemeentefonds eerder gekoppeld aan een beperkt deel van de Rijksbegroting (de ontwikkeling van de sociale en zorguitgaven van het Rijk telden niet mee bij de bepaling van het accres), vanaf 2018 is er sprake van een brede koppeling en beweegt het Gemeentefonds feitelijk mee met de gehele Rijksbegroting. Ontwikkelingen rondom lonen en prijzen binnen de Rijksbegroting, die het Rijk afleidt van een inschatting van de ontwikkeling van de economische groei, prijsinflatie en CAO-afspraken, werken nu in volle omvang door in de omvang van het accres.

Het accres gaat dus meer meebewegen met de loon- en prijsontwikkeling. Het Rijk stelt deze tweemaal per jaar bij. Onze accresraming zal dan ook tweemaal per jaar een meer expliciet bijstellingsmoment krijgen. Als de verwachting voor de loon- en prijsontwikkeling bij het Rijk daalt, daalt het accres (en omgekeerd). Vraag is dan in hoeverre je nu in de meerjarenraming uit mag gaan van de beschikbaarheid van de nu geraamde accresmutaties? Daarover kan het volgende worden opgemerkt.

Tot en met 2017 “parkeerden” we een deel van de aangekondigde accresruimte op een stelpost binnen de begroting. Hier konden dan geen nieuwe verplichtingen voor aangegaan worden. Als het accres bij de eerstvolgende Gemeentefondscirculaire daalde, werd dit verrekend met de stelpost. Hierdoor hoefde er geen mindering op beleids- en uitvoeringsbudgetten plaats te vinden. Ofwel: we raamden het accres behoedzaam

Deze systematiek had als keerzijde dat we ons – vooral in periodes van economische groei – feitelijk te arm rekenden. Achteraf hadden we over meer algemene middelen kunnen beschikken om invulling te geven aan bestaand danwel nieuw beleid.

In deze Kadernota wordt geen Stelpost behoedzaamheid accres meer gevormd. In plaats daarvan wordt de loon- en prijscompensatie die onderdeel maakt van het accres in alle jaarschijven van de ramingsperiode op aparte begrotingsposten geraamd. Het indringende financieel advies is om deze begrotingsposten alleen voor het opvangen van loon- en prijsstijgingen in de desbetreffende jaren aan te spreken en deze middelen niet te gebruiken voor bestaand danwel nieuw beleid. Mogelijke toekomstige dalingen van het accres, die meestal grotendeels op loon- en prijsbijstellingen zijn gebaseerd, kunnen dan verrekend worden met deze begrotingsposten, in plaats van te leiden tot een ombuigingsopgave op de beleidsuitvoering.

Dit geldt ook voor het Sociaal Domein. Tot en met 2018 ontvangen we de Gemeentefondsmiddelen voor het Sociaal Domein via de Integratie Uitkering (IU) Sociaal Domein. Het Rijk raamt ieder jaar de loon- en prijscompensatie voor het eerstvolgende jaar apart bij. Vanaf 2019 gaat de IU Sociaal Domein voor een groot deel op in de Algemene Uitkering. Compensatie voor loon- en prijsstijging voor het Sociaal Domein moet dan, net zoals dat geldt voor alle overige taken die vanuit het Gemeentefonds bekostigd worden, meerjarig uit het accres gehaald worden. Ook hier geldt dat de accresmiddelen die aan het Sociaal Domein worden toegevoegd ter dekking van loon- en prijsstijgingen aan accesschommelingen bij het Rijk onderhevig worden. Ook hier het indringende financiële advies om deze loon- en prijscompensatie op aparte begrotingsposten te behouden en alleen voor het opvangen van loon- en prijsstijgingen in de desbetreffende jaren te behouden om ook hier een stuk behoedzaamheid op deze accresramingen binnen de begroting te behouden.

2.7 Loon- en prijscompensatie

In deze Kadernota wordt voor 4 kostencategorieën meerjarig loon- en prijscompensatie ingeraamd ten laste van het Gemeentefondsaccres. Hiermee voldoen we aan het provinciaal voorschrift voor de verwerking van loon- en prijsstijgingen in de Begrotingscirculaire 2019-2022 gemeenten van Provincie Zuid-Holland.

De geïndexeerde kostencategorieën worden hieronder toegelicht.

- **Loon- en prijscompensatie Sociaal Domein (Wmo, Jeugd en Participatie)**
Vanaf 2020 wordt het basisjaar 2018 jaarlijks met 2,6% geïndexeerd.
Dit percentage is gebaseerd op het gebruikte indexpercentage voor zorguitgaven binnen de Rijksbegroting.

- **CAO-ontwikkeling gemeentelijke personeel**

De totale salarissom van het gemeentelijke personeel (inclusief RijnVicus) wordt geïndexeerd op basis van het indexcijfer Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers (in: CEP 2018, bron: CPB).

Bijlage_02_CEP_2018 Aanvullende kerngegevens Nederland, 1970-2022	2018	2019	2020	2021	2022
mutaties per jaar in %					
Prijzen, overheid, nationale cpi en contractloon marktsector					
Nationale consumentenprijsindex (cpi)	1,6	2,4	1,8	1,8	1,8
Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers	2,5	3,0	3,2	2,7	3,2
Prijs overheidsconsumptie, netto materieel (imoc)	1,6	1,4	1,5	1,4	1,5
Contractloon marktsector	2,2	3,2	2,8	2,6	2,5

- **Prijzontwikkeling bijdragen Gemeenschappelijke Regelingen**

De gemeentelijke bijdragen aan de Gemeenschappelijke Regelingen worden in beginsel via de "Financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Midden-Holland" geïndexeerd. Uw raad heeft recent een positieve zienswijze vastgesteld op de begrotingen 2019 van deze gemeenschappelijke regelingen. Dit leidt tot een verplichting van € 16,271 miljoen in 2019. De begrotingsraming in 2019 is hierop in deze Kadernota aangepast.

Voor de jaren na 2019 wordt uitgegaan van een jaarlijkse groei van deze uitgaven gelijk aan: 2/3^e Prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers + 1/3^e Prijs overheidsconsumptie, netto materieel.

- **Indexatie materiële budgetten**

Tot en met de Programmabegroting 2018 was de lijn om materiële budgetten niet te indexeren voor prijsstijgingen. Terugkijkend leidt dit tot een uitholling van de koopkracht van budgetten, die in het verleden deels gecompenseerd werd door efficiencywinst en kwaliteitsbijstelling in de uitvoering en inkoopvoordelen. De praktijk laat zien dat dit geen oneindig proces kan zijn. Op een gegeven moment gaan budgetten knel lopen.

Omdat dit lang niet alle budgetten betreft, wordt in deze kadernota een indexatiefonds van € 1 miljoen(*) structureel gevormd, waaruit prijsstijgingen die niet meer langs bovenstaande weg opgevangen worden, kunnen worden gecompenseerd. Omdat dit een trendbreuk vormt ten opzichte van het eerdere beleid ten aanzien van prijscompensatie op materiële budgetten, wordt voorgesteld om de inzet van dit fonds via een expliciet, beargumenteerde aanvraag bij het college te laten lopen.

(*) De geraamde materiële budgetten binnen de exploitatie hebben structureel een omvang van ca. € 60 à 65 miljoen. De prijsindex Prijs overheidsconsumptie, netto materieel beweegt in de jongste ramingen de komende jaren rond de 1,5%. Volledige indexatie van deze budgetten zou dan maximaal € 1 miljoen vergen.

2.8 Renteomslagpercentage

Het gebruik van financieringsmiddelen wordt in deze Kadernota beprijsd met een renteomslagpercentage van voornamelijk 2,5%.

Ambtelijk wordt dit jaar de Bestuursopdracht Rente uitgewerkt, die moet leiden tot een vereenvoudiging van de rentesystematiek in onze begroting. Gekeken wordt onder andere naar mogelijkheden om de invloed van rentekosten bij investeringsbeslissingen te verkleinen. De uitwerking van deze bestuursopdracht vindt plaats in de eind 2018 door de raad vast te stellen geactualiseerde Nota reserves en voorzieningen en rentebeleid.

FINANCIËEL MEERJARENBEELD 2018-2022

3.1 Inleiding financieel meerjarenbeeld 2018-2022

In dit hoofdstuk wordt het financieel meerjarenbeeld 2018-2022 beschreven, dat ontstaat na verwerking van de voorgenomen en verwachte mutaties in de belasting-opbrengsten, naar aanleiding van de Meicirculaire 2018 en de in het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 opgenomen maatregelen. Dit meerjarenbeeld vormt de basis voor de dit najaar door de raad vast te stellen Programmabegroting 2019-2022

3.1 Startpositie Kadernota 2019

De saldi van de jaarschijven 2018 tot en met 2021 uit de vorig jaar vastgestelde Programmabegroting 2018-2021 zijn het financiële vertrekpunt van deze Kadernota 2019. De saldi voor de huidige jaarschijf 2018 zijn geactualiseerd met de stand op basis van de Voorjaarsrapportage 2018.

Vanuit het oogpunt van behoedzaamheid is in de Programmabegroting 2018-2021 een deel van het verwachte Gemeentefondsaccres "geparkeerd" op drie stelposten: (1) stelpost behoedzaamheid accres, (2) stelpost loon- en prijsstijgingen, en (3) stelpost onderbesteding BCF. Uitgaande van het voor 100% uitkomen van de in de Septembercirculaire 2017 opgenomen toekomstverwachtingen, gaan we er hier vanuit dat deze middelen daadwerkelijk zullen binnenkomen en ramen ze daarom mee in het beschikbare saldo. Hiermee bedraagt het structurele begrotingssaldo na stap 3.1 € 9,496 miljoen positief.

	P	2018		2019		2020		2021		2022	
		INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
STARTPOSITIE											
A.01 Saldo Begroting 2018-21 (VJR18)	8	-11.120	3.554	-2.528	1.977	-1.302	2.557	-137	2.887	-137	2.887
A.02 Stelpost behoedzaamheid accres	8	0	349	0	1.435	0	2.779	0	4.205	0	4.346
A.03 Stelpost loon- en prijsstijgingen	8	0	0	0	0	0	243	0	858	0	858
A.04 Stelpost onderbesteding BCF	8	0	485	0	766	0	978	0	978	0	1.405
TOT SALDO NA STARTPOSITIE		-11.120	4.388	-2.528	4.178	-1.302	6.557	-137	8.928	-137	9.496

3.2 Mutatie belastingopbrengsten

In de meerjarenperiode 2018-2020 voorzien we twee mutaties in de belasting-ontvangsten. De geraamde opbrengsten precariobelastingen vervallen vanaf 2022 door de wettelijke afschaffing van de mogelijkheid om precariobelastingen te heffen op kabels en leidingen in gemeentegrond. Dit levert een structureel nadeel op van € 4,064 mln.

	P	2018		2019		2020		2021		2022	
		INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
BELASTINGEN											
B.01 Wetswijziging precariobelasting	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-4.064
OZB in B2018			19.883		20.222		20.482		20.806		20.806
Toegepaste indexatie KDN2018					1,1%		1,3%		1,6%		0,0%
Arealuitbreiding KDN2018					0,6%		0,0%		0,0%		0,0%
Pbbp-index Meicirculaire 2018					2,4%		2,0%		1,8%		1,9%
OZB in B2019			19.883		20.479		20.889		21.265		21.669
B.02 Prijsindexatie OZB	8	0	0	0	257	0	407	0	459	0	863
TOT SALDO NA BELASTINGEN		-11.120	4.388	-2.528	4.435	-1.302	6.964	-137	9.387	-137	6.295

De indexatie van de OZB leidt tot structureel hogere opbrengsten OZB in de begroting (zie paragraaf 2.5 voor een toelichting).

In deze opstelling is nog geen rekening gehouden met het effect op de opbrengsten OZB van de groei van het aantal woningen in Alphen aan den Rijn. Voornemen is om bij de Programmabegroting 2019-2022 deze areaaluitbreiding 1-op-1 in te zetten om de met de woningstijging eveneens stijgende kosten voor het onderhoud en het beheer van het openbaar gebied te compenseren.

3.3 Mutatie Gemeentefonds

De gevolgen van de Meicirculaire 2018 voor de omvang van de Algemene Uitkering aan de ene kant en de omvang van de Integratie Uitkering Sociaal Domein is hieronder zichtbaar gemaakt. Per saldo groeien de opbrengsten uit het Gemeentefonds met € 19,795 miljoen structureel in 2022.

De Integratie Uitkering Sociaal Domein wordt kleiner door de overheveling ("integratie") van middelen voor Jeugd, Wmo 2015 en Participatie (re-integratie) naar de Algemene Uitkering. Overblijven de nieuwe Integratie Uitkering Voogdij 18+ (een deel van de bestaande jeugdmiddelen, die in een later stadium worden overgeheveld) en de Integratie Uitkering Participatie, waarin de Wsw-gelden achterblijven. Deze laatste middelen worden afgebouwd en zullen niet worden overgeheveld.

MUTATIE FINPOS		P	2018		2019		2020		2021		2022		
			INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	
MEICIRCULAIRE 2018	Algemene Uitkering in B2018												
	AU o.b.v. Meicirculaire 2018												
GROEI GEMEENTEFONDS	C.01	Mutatie Algemene Uitkering	8	0	2.180	0	36.999	0	40.123	0	42.952	0	46.949
	IU Sociaal Domein in B2018												
IU SD o.b.v. Meicirculaire 2018													
GROEI GEMEENTEFONDS	C.02	Mutatie IU Sociaal Domein	8	0	3.887	0	-26.304	0	-26.557	0	-26.824	0	-27.154
	SUB	GROEI GEMEENTEFONDS		0	6.067	0	10.695	0	13.566	0	16.128	0	19.795

3.4 Voorschotraming onderbesteding BTW Compensatiefonds

In het saldo van tabel 3.3 zit een structurele vermindering van ruim € 4 miljoen in verband met het (boekhoudkundig) schrappen van de bevoorschotting van de verwachte onderbesteding van het BTW Compensatiefonds (BCF). Het Gemeentefonds en het BCF zijn communicerende vaten. Als gemeenten in enig jaar minder BTW declareren bij het BCF en saldo in het BCF overblijft, wordt dit in dat betreffende jaar overgeheveld naar de Algemene Uitkering en zo over de gemeenten verdeeld (en omgekeerd bij declaratie van "te veel" BTW). Tot en met 2018 maakt het Ministerie van BZK een inschatting voor alle jaren in het meerjarenbeeld van de onderbesteding in het BCF en nam deze overschotten al mee in de berekening van de Algemene Uitkering. Om technische redenen doet het Rijk dat vanaf 2019 niet meer.

Maar omdat de ervaring leert dat er vrijwel altijd sprake is van onderbesteding in het BCF en we onszelf arm rekenen door hier niet op begrotingsbasis van uit te gaan, wordt deze voorschotraming hieronder weer in onze financiële meerjarenraming ingeraamd. Omdat de toekomstige onderbesteding van het BCF met veel onzekerheid is omgeven, stellen de begrotingsvoorschriften van de provinciaal toezichthouder dat deze raming gefixeerd moet worden op het niveau van 2019.

		P	2018		2019		2020		2021		2022	
			INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
MEICIRCULAIRE 2018 ONDERBESTEDING BCF	C.03 Voorschot onderbesteding BCF	8	0	0	0	2.610	0	3.305	0	3.721	0	4.423
	C.04 Stelpost onderbest. BCF cf. PZH	8	0	0	0	0	0	-695	0	-1.111	0	-1.813
SUB ONDERBESTEDING BCF			0	0	0	2.610	0	2.610	0	2.610	0	2.610

3.5 Taakmutaties

Een deel van de groei van de Algemene Uitkering is bestemd voor de uitvoering van specifiek in de circulaire benoemde taken. Deze leiden tot structurele last van € 1,090 miljoen. Voor een belangrijk deel betreft dit de compensatie in de Algemene Uitkering voor de sterk verminderde mogelijkheid om eigen bijdragen voor Wmo-voorzieningen te mogen vragen.

		P	2018		2019		2020		2021		2022		
			INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	
MEICIRCULAIRE 2018 TAAKMUTATIES	C.05 DigID en MijnOverheid	8	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C.06 Handelsregister	8	0	5	0	5	0	0	0	0	0	0	
	C.07 SU Bommenregeling	5	0	-47	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C.08 DU Schulden en armoede	1	0	-133	0	-109	0	-109	0	0	0	0	
	C.09 DU Referendum	7	0	-38	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C.10 DU Maatschappelijke begeleiding	1	0	-7	0	0	0	0	0	0	0	0	
	C.11 DU Armoedebestrijding kinderen	1	0	0	0	24	0	24	0	24	0	24	
	C.12 Abonnementstarief Wmo	1	0	0	0	-890	0	-930	0	-970	0	-1.010	
	C.13 Bijdrage Fonds Gezamenlijke Uitv.	8	0	-111	0	-109	0	-106	0	-104	0	-104	
	SUB TAAKMUTAT. (SALDO-EFFECT)			0	-306	0	-1.079	0	-1.121	0	-1.050	0	-1.090

3.6 Mutaties Sociaal Domein

In tabel 3.6 zijn de veranderingen in de beschikbare middelen voor de drie sporen Wmo, Jeugd en Participatie binnen het Sociaal Domein inzichtelijk gemaakt.

MUTATIE FINPOS		P	2018		2019		2020		2021		2022		
			INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	
SOCIAAL DOMEIN WMO	IU SD Wmo 2015 in B2018				-12.116		-12.101		-12.164		-12.144		
	AU Wmo HbH in B2018				-7.160		-7.220		-7.514		-7.514		
	C.14	Maatstaven Wmo 2015	1	0	-325	0	-991	0	-654	0	-400	0	-139
	C.15	Maatstaven Wmo HbH	1	0	-216	0	-495	0	-303	0	-147	0	-6
	SUB AU Wmo na integratie				-20.762		-20.278		-20.225		-19.803		
	C.16	Loon-/prijscomp. Wmo 2015	1	0	0	0	PM	0	-342	0	-684	0	-1.026
	C.17	Loon-/prijscomp. Wmo HbH	1	0	0	0	PM	0	-227	0	-454	0	-681
	C.18	Volumeontwikkeling Wmo	1	0	0	0	PM	0	-440	0	-880	0	-1.320
TOT Wmo na Meicirculaire 2018				-20.762		-21.287		-22.243		-22.830			
JEUGD	IU SD Jeugd in B2018				-21.568		-21.687		-21.818		-21.818		
	C.19	Maatstaven Jeugd	1	0	-681	0	-1.598	0	-1.044	0	-597	0	-136
	SUB IU Voogdij 18+ na integratie				-5.627		-5.627		-5.627		-5.627		
	SUB AU Jeugd na integratie				-17.539		-17.104		-16.788		-16.327		
	C.20	Loon-/prijscompensatie Jeugd	1	0	0	0	PM	0	-717	0	-1.434	0	-2.151
TOT Jeugd na Meicirculaire 2018				-23.166		-23.448		-23.849		-24.105			
PARTICIPATIE	IU SD Participatie in B2018				-11.719		-11.222		-10.934		-10.682		
	C.21	Maatstaven Participatie (m.n. Centrumregeling Wsw)	1	0	-2.879	0	-2.888	0	-2.707	0	-2.609	0	-2.481
	SUB IU Participatie na integratie				-13.471		-12.825		-12.467		-12.113		
	SUB AU Participatie na integratie				-1.136		-1.104		-1.076		-1.050		
	C.22	Loon-/prijscomp. Participatie	1	0	0	0	PM	0	-28	0	-56	0	-84
TOT Participatie na Meicirculaire 2018				-14.607		-13.957		-13.599		-13.247			
SOCIAAL DOMEIN TOTAAL	TOT IU SD in B2018				-52.563		-52.230		-52.430		-52.158		
	TOT AU Wmo/Jgd/Part + IU Vgd/Part				-58.535		-56.938		-56.183		-54.920		
	TOT SD na Meicirculaire 2018				-58.535		-58.692		-59.691		-60.182		
SUB SOCIAAL DOMEIN				0 -4.101		0 -5.972		0 -6.462		0 -7.261		0 -8.024	

Het budget voor het Sociaal Domein neemt structureel toe met € 8,024 miljoen in 2022. Een deel van de stijging wordt veroorzaakt door de technische integratie van de voormalige Integratie Uitkering Sociaal Domein in de Algemene Uitkering. De IU Sociaal Domein werd per gemeente expliciet vastgesteld. Vanaf 2019 zitten deze middelen in de Algemene Uitkering en aan de hand van specifieke maatstaven kan dat het deel binnen de Algemene Uitkering berekend worden dat bedoeld is ter dekking van de kosten binnen het cluster Sociaal Domein. Deze andere manier van berekenen leidt tot een (voor Alphen aan den Rijn voordelig) herverdelingseffect. In tabel 3.6 zijn deze effecten zichtbaar gemaakt in de regels met "Maatstaven".

Bij regel C21 moet worden opgemerkt dat deze meeropbrengsten voor een groot deel samenhangen met de Centrumregeling Wsw die vanaf 2018 van kracht geworden is. Bij RijnVicus werken Wsw-medewerkers uit Kaag en Braassem en Nieuwkoop, waarvan de financiering tot en met 2017 via de eigen woonplaatsen liep. Vanaf 2018 wordt de dekking voor de Wsw-plaatsen van deze medewerkers rechtstreeks aan de uitvoerende gemeente overgemaakt. Hier staan de kosten van deze Wsw-plaatsen tegenover.

Een ander deel van de stijging is terug te voeren op de compensatie voor Loon- en Prijs- Ontwikkeling (LPO), die vanaf 2020 via het accres wordt toegekend (zie ook paragraaf 2.6). Alleen voor de Wmo wordt via het accres ook volumecompensatie geboden.

3.7 Loon- en prijscompensatie

Het accres omvat mede de compensatie voor loon- en prijsstijgingen. Zie paragraaf 2.6 en 2.7 voor een nadere toelichting.

In tabel 3.7 wordt de loon- en prijscompensatie die toegerekend kan worden aan (1) CAO-ontwikkeling eigen medewerkers; (2) Gemeenschappelijke Regelingen, en; (3) onze materiële exploitatiebudgetten zichtbaar gemaakt en toegewezen.

Na deze en de voorgaande mutaties die voortvloeien uit de verwerking van de Meicirculaire 2018 resteert een structureel positief saldo van € 8,341 miljoen in 2022.

MUTATIE FINPOS	P	2018		2019		2020		2021		2022	
		INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
MEICIRCULAIRE 2018											
	LOON- EN PRIJSCOMPENSATIE										
Salarissen (incl. RijnVicus) in B18			-60.340		-61.140		-61.234		-61.382		-61.382
Prijsind. overh.cons. belon. werkn.					3,0%		3,2%		2,7%		3,2%
Sal. incl. indexatie Meicirc. 18					-62.974		-64.992		-66.751		-68.887
C.23 CAO-ontwikkeling (incl. Rijnvicus)	8	0	0	0	-1.834	0	-3.758	0	-5.369	0	-7.505
Bijdragen GR-en in B2018			-14.787		-14.787		-14.787		-14.787		-14.787
Financiële kaderstelling regio-GR					2,3%						
LPO-indexatie Meicirculaire 2018							2,6%		2,3%		2,6%
Bijdragen GR-en na indexatie					-16.271		-16.699		-17.078		-17.527
C.24 LPO-indexatie gemeensch. regel.	8	0	0	0	-1.484	0	-1.912	0	-2.291	0	-2.740
C.25 Stelpost indexatie materiële bgt.	8	0	0	0	-1.000	0	-1.000	0	-1.000	0	-1.000
SUB LOON- EN PRIJSONTW.		0	0	0	-4.318	0	-6.670	0	-8.660	0	-11.246
TOT SALDO NA MEICIRC. 2018		-11.120	6.048	-2.528	6.371	-1.302	8.887	-137	11.154	-137	8.341

3.8 Uitvoeringsprogramma 2018-2022 Voor de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 worden in deze kadernota middelen beschikbaar gesteld. In onderstaand overzicht is per thema uit het Coalitieakkoord 2018-2022 op totaalniveau de omvang van de intensivering zichtbaar gemaakt.

In Bijlage II van deze kadernota en in het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 zelf zijn deze intensiveringen op detailniveau gespecificeerd.

MUTATIE FINPOS		P	2018		2019		2020		2021		2022	
			INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
NIEUW BELEID COALITIEAKKOORD SAMENLEVING	D.01 Veranderende samenleving		-160	-190	-596	-1.475	-276	-1.478	-276	-1.478	0	-1.478
	D.02 Dekking: Financieel kader PGM1		-190	190	-1.475	1.475	-1.478	1.478	205	1.478	0	1.478
SUB NIEUW BELEID SAMENLEVING			-350	0	-2.071	0	-1.754	0	-71	0	0	0
WONEN	D.03 Aantr. woongem.: wonen		0	0	-1.305	-200	0	-200	0	-200	0	-200
	D.04 Aantr. woongem.: infrastructuur		0	0	-2.190	-200	0	-200	-5.360	-200	0	-200
	D.05 Aantr. woongem.: openb. ruimte		0	0	-300	-3.000	0	-3.000	0	-3.000	0	-3.000
SUB NIEUW BELEID WONEN			0	0	-3.795	-3.400	0	-3.400	-5.360	-3.400	0	-3.400
ECONOMIE	D.06 Transitie economie		0	0	-25	-1.050	0	-2.000	0	-2.000	0	-2.000
	SUB NIEUW BELEID ECONOMIE		0	0	-25	-1.050	0	-2.000	0	-2.000	0	-2.000
DUURZAAMHEID	D.07 Duurzaamheid		0	0	-1.150	-305	0	-325	0	-325	0	-325
	D.08 Dekking: Res. Drbrkpgm. Duurz.		0	0	150	0	0	0	0	0	0	0
	SUB NW BELEID DUURZAAMHEID		0	0	-1.000	-305	0	-325	0	-325	0	-325
SUB NW BELEID COALITIEAKKOORD			-350	0	-6.891	-4.755	-1.754	-5.725	-5.431	-5.725	0	-5.725
SALDO NA NIEUW BELEID			-11.470	6.048	-9.419	1.616	-3.056	3.162	-5.568	5.429	-137	2.616

Voor het nieuwe beleid uit het Coalitieakkoord 2018-2022 wordt structureel € 5,725 mln. uitgetrokken. Het totale middelenbeslag van deze maatregelen in de periode 2018-2022 bedraagt € 36,356 miljoen.

3.9 Samenvatting financieel meerjarenbeeld 2018-2022

Deze kadernota resulteert in een structureel, sluitend meerjarenperspectief 2018-2022 met een begrotingsoverschot van € 2,616 miljoen in 2022.

Op het eerste gezicht een gezond en solide financieel fundament als vertrekpunt voor de realisatie van het nieuwe beleid in deze collegeperiode. Toch kunnen een aantal nuanceringen bij deze positieve cijfers gemaakt worden.

Ontwikkeling weerstandsvermogen

Het huidige saldooverloop van deze kadernota, dus alle incidentele en structurele saldi in de meerjarenperiode 2018-2022 bij elkaar opgeteld, onttrekt per saldo € 10,780 miljoen aan de Algemene Reserve.

Daarnaast legt de financiële situatie binnen Programma 1 via het afgesproken financieel kader Programma 1 in de jaren tot en met 2021 druk op de Algemene Reserve. Voor 2018 is via de Kadernota 2018 al voor € 3,171 miljoen aan tegenvallers gedekt. Dit bedrag maakt deel uit van het incidentele saldo in 2018 en zit dus al verwerkt in de in deze kadernota opgenomen bedragen.

Voor 2019 en 2020 worden vooralsnog ook tekorten verwacht van € 2,769 miljoen en € 408.000. Voor de dekking van deze tekorten zal de raad te zijner tijd worden voorgesteld deze ten laste van de Algemene Reserve te brengen.

Daarbovenop wordt voor 2018 een tegenvaller op de Jeugdzorg voorzien vanuit de overgangsregeling bij de overgang naar een nieuwe aanbieder per 01.01.2018. Sec wordt rekening gehouden met € 9 tot 13 miljoen aan meerkosten, waar € 6 miljoen aan dekking tegenover staat. Ofwel een *verwacht* tekort van tussen de € 3 en 7 miljoen. Het definitieve tekort op de overgangsregeling zal op z'n vroegst bij de Najaarsrapportage 2018 bekend worden, waarbij de raad zal worden voorgesteld dit tekort ten laste van de Algemene Reserve te brengen.
(Ten behoeve van onderstaande berekening van het weerstandsvermogen is voor dit verwachte tekort op de overgangsregeling uitgegaan van een bedrag van € 5 miljoen.)

Zetten we het hieruit resulterende *verwachte* verloop van de Algemene Reserve af tegen het in de Programmabegroting 2018-2021 berekend jaarlijks residueel risico, dan geeft dit het volgende verloop van de weerstandsratio:

MUTATIE FINPOS		2018		2019		2020		2021		2022	
		INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
WEERSTANDSVERMOGEN	Saldo Alg. Res. na Jaarrek. 2017		36.824								
	Mutaties Alg. Res. in B2018-2021		-278		-10		-41		-39		-26
	Financieel kader PGM1		-5.000		-2.769		-408		0		0
	E.01 Saldo-egalisatie Kadernota 2019		-5.422		-7.803		106		-139		2.479
	TOT SALDO ALGEMENE RESERVE		26.124		15.542		15.199		15.021		17.473
	Berekend risico o.b.v. B2018-2021		12.400		11.500		10.400		9.900		9.900
TOT WEERSTANDSVERMOGEN			2,1		1,4		1,5		1,5		1,8

De weerstandsratio beweegt zich de gehele collegeperiode boven het vastgestelde minimum van 1,0 en is daarmee steeds als voldoende tot goed te bestempelen.

Wel is een "dip" in de tussenliggende jaren van het meerjarenbeeld zichtbaar. We moeten deze dip in gedachten houden bij het beschouwen van de nog niet in deze kadernota opgenomen ontwikkelingen:

- **InterBestuurlijk Programma (IBP)**
De uitvoering van het IBP gaat naar verwachting een extra beslag leggen op de beschikbare middelen. Op dit moment is nog volledig onduidelijk welke financiële gevolgen de uitvoering van de maatschappelijke opgaven uit het IBP gaat hebben.
- **Invulling PM-posten en autonome ontwikkelingen**
In de uitvraag voor de Perspectiefbrief 2018 en het Coalitieakkoord 2018-2022 konden verschillende posten (bijvoorbeeld MJOP's bruggen, Castellum en bibliotheek Alphen Stad, etc.) nog niet nader gekwantificeerd worden. Dit betekent niet dat deze (vaak structurele) lasten er niet komen.

3.10 Vervolgproces

Na deze Kadernota 2019 wordt de samenstelling van de Programmabegroting 2019-2022 opgepakt. Alle in deze kadernota opgenomen expliciete bedragen worden hierin na vaststelling door de raad overgenomen.

De PM-posten en alle overige nu niet opgenomen autonome ontwikkelingen die buiten het uitgavenkader Programma 1 vallen en voldoen aan de eisen van het stringent begrotingsbeleid worden via aparte voorstellen aan het college aangeboden voor opname in de Najaarsrapportage 2018 (INC) en/of Kadernota 2020 (STR).

BIJLAGE: SAMENVATTING FINANCIËEL MEERJARENBEELD

I Bijlage I

In deze tabel is het in deze kadernota beschreven financieel meerjarenbeeld 2018-2022 samengevat weergegeven.

MUTATIE FINPOS		2018		2019		2020		2021		2022	
		INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
FINPOS 2018-2022 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	A Startpositie o.b.v. VJR2018	-11.120	3.554	-2.528	1.977	-1.302	2.557	-137	2.887	-137	2.887
	Stelposten B2018-2021	0	834	0	2.201	0	4.000	0	6.041	0	6.609
	B Mutaties belastingen	0	0	0	257	0	407	0	459	0	-3.201
	C Mutaties Gemeentefonds	0	6.067	0	13.305	0	16.176	0	18.738	0	22.405
SUB ALG. DEKKINGSMIDDELEN		-11.120	10.455	-2.528	17.740	-1.302	23.140	-137	28.125	-137	28.700
VERDELING GEMEENTEFONDS	C Taakmutaties	0	-306	0	-1.079	0	-1.121	0	-1.050	0	-1.090
	SD Wmo maatstaven	0	-541	0	-1.486	0	-957	0	-547	0	-145
	SD Wmo LPO & volumes	0	0	0	PM	0	-1.009	0	-2.018	0	-3.027
	SD Jeugd maatstaven	0	-681	0	-1.598	0	-1.044	0	-597	0	-136
	SD Jeugd LPO	0	0	0	PM	0	-717	0	-1.434	0	-2.151
	SD Participatie (Cntr. Wsw)	0	-2.879	0	-2.888	0	-2.707	0	-2.609	0	-2.481
	SD Participatie LPO	0	0	0	PM	0	-28	0	-56	0	-84
	Stelpost CAO-ontwikkeling	0	0	0	-1.834	0	-3.758	0	-5.369	0	-7.505
	Stelpost LPO GR-en	0	0	0	-1.484	0	-1.912	0	-2.291	0	-2.740
	Stelpost indexatiefonds mat. bgt.	0	0	0	-1.000	0	-1.000	0	-1.000	0	-1.000
SUB VERDELING GEMEENTEFONDS		0	-4.407	0	-11.369	0	-14.253	0	-16.971	0	-20.360
UITVOERINGSPROGRAMMA	D Veranderende samenleving	-160	-190	-596	-1.475	-276	-1.478	-276	-1.478	0	-1.478
	Dekking: financieel kader PGM1	-190	190	-1.475	1.475	-1.478	1.478	205	1.478	0	1.478
	Aantrekkelijke woongemeente	0	0	-3.795	-3.400	0	-3.400	-5.360	-3.400	0	-3.400
	Transitie economie	0	0	-25	-1.050	0	-2.000	0	-2.000	0	-2.000
	Duurzaamheid	0	0	-1.150	-305	0	-325	0	-325	0	-325
Dekking: Res. drbrkpgm. Duurz.	0	0	150	0	0	0	0	0	0	0	
SUB UITVOERINGSPROGRAMMA		-350	0	-6.891	-4.755	-1.754	-5.725	-5.431	-5.725	0	-5.725
TOT SALDO KADERNOTA 2019		-11.470	6.048	-9.419	1.616	-3.056	3.162	-5.568	5.429	-137	2.616
	E Saldo-egaliseratie Algemene Res.	5.422		7.803		-106		139		-2.479	

BIJLAGE: NIEUW BELEID UITVOERINGSPROGRAMMA 2018-2022

I Bijlage II

In deze tabellen zijn per maatregel uit het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 de intensiveringen weergegeven.

	MUTATIE FINPOS	P	2018		2019		2020		2021		2022	
			INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
1. VERANDERENDE SAMENLEVING												
1.A	Crisisdienst Jeugd-GGZ	1	0	-125	0	-125	0	-125	0	-125	0	-125
1.B	Bieden van tijdelijk verblijf voor de doelgroep met een licht verstandelijke beperking en aanverwante problematiek	1	0	0	0	-350	0	-350	0	-350	0	-350
1.C	Extra budget voor Studio Alphen	1	0	-65	0	-65	0	-65	0	-65	0	-65
1.D	De extra decentralisatie van maatschappelijke zorg	1	0	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM	0
1.03	Pilot toekennen basis inkomen	1	0	0	-10	0	0	0	0	0	0	0
1.04	Armoederegisseur T.b.v. vroegsignalering schulden	1	0	0	-76	0	-76	0	-76	0	0	0
1.05	Mobility mentoring doorzetten	1	0	0	0	-150	0	-150	0	-150	0	-150
1.06	Leer-werk trajecten voor AMV's	1	-160	0	0	-325	0	-325	0	-325	0	-325
1.08	Cultuurvisie ontwikkelen	1	0	0	-10	0	0	0	0	0	0	0
1.10	Aanpassing Parkvilla	1	0	0	-200	0	0	0	0	0	0	0
1.12	Onafhankelijk poppodium stimuleren	1	0	0	0	-35	0	-35	0	-35	0	-35
1.16	Ontwikkelen van een visie voor religieus erfgoed	1	0	0	-10	0	0	0	0	0	0	0
1.17	Bundeling van educatiebudgetten van de gemeente en gericht op het benutten van educatieve instellingen die er zijn.	1	0	0	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM
1.21	AED's	1	0	0	-70	0	0	-3	0	-3	0	-3
1.23	Zwembad in Boskoop onderzoeken	1	0	0	-10	0	0	0	0	0	0	0
1.27	Preventiemaatregelen/voorkomen van schulden en snel maatwerkondersteuning bij dreigende schulden	1	0	0	0	-140	0	-140	0	-140	0	-140
1.27a	Terugverdieneffect preventiemaatregelen	1	0	0	0	140	0	140	0	140	0	140
1.28	Voedselbank (afschaffen)	1	0	0	0	-15	0	-15	0	-15	0	-15
1.29	Innovatiebudget voor jeugd/wmo, met focus op schuurpunten ("tussen wal en schip" en tegengaan dropouts)	1	0	0	-200	0	-200	0	-200	0	0	0
1.30	Budgetten voor onderwijshuisvesting basisonderwijs op orde (Integrale kindcentra)	1	0	0	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM
1.33	Proefproject Burenhulp in Koudekerk	1	0	0	-10	0	0	0	0	0	0	0
1.35	Intensiveren van de taaltraining in samenwerking met (professionele) vrijwilligers (taalklassen statushouders)	1	0	0	0	-50	0	-50	0	-50	0	-50
1.36	Kleine subsidies meerjarig toewijzen Op niveau 2018.	1	0	0	0	-360	0	-360	0	-360	0	-360
SUB	NIEUW BELEID SAMENLEVING		-160	-190	-596	-1.475	-276	-1.478	-276	-1.478	0	-1.478

		MUTATIE FINPOS		P	2018		2019		2020		2021		2022		
		INC	STR		INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	
2. AANTREKKELIJKE WOONGEMEENTE WONEN	2.A	Risico's bij de begroting VRHM voor 2019-2023	4	0	0	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM
	2.B	Koppeling bijdrage VRHM aan het Gemeentefonds	4	0	0	0	-200	0	-200	0	-200	0	-200	0	-200
	2.C	Overdracht asbesttaken aan de Omgevingsdienst.	6	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM
	2.E	Structurele onderhouds- en beheerlasten maatschappelijk-culturele voorzieningen Castellum en bibliotheek Lage Zijde	5	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM
	2.01	Onderzoek woningbouwstrategie naar locaties aan de randen	5	0	0	-500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.03	Onderzoek naar locatie voor tiny houses	6	0	0	-25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.04	Onderzoek ontwikkeling woonconcepten met servicevoorzieningen	5	0	0	-30	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.06	Wijkbudgetten	7	0	0	-750	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1.15	Culturele functie voor oude gemeentehuis Alphen aan den Rijn	5	0	0	0	-175	0	-175	0	-175	0	-175	0	-175
	1.15a	Kostprijsdekkende huur en exploitatie	5	0	0	0	175	0	175	0	175	0	175	0	175
	SUB	NIEUW BELEID WONEN	0	0	-1.305	-200	0	-200	0	-200	0	-200	0	-200	0
INFRASTRUCTUUR	2.D	Groot onderhoud grote beweegbare bruggen	4	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM	0	PM
	2.10	Infrastructurele voorzieningen (MIP): haalbaarheidsonderzoeken [2.11] ontsluiting Gnephoek (900K INC), [2.12] 2e oeververbinding Boskoop (900K INC), [2.16] fietssnelwegen (240K INC) en verbeteren verkeerssituatie N209 Hazerswoude Dorp (5,360M INC) Structureel wordt voeding aan Verkeersstructuurvisie verhoogd van 400K naar 600K STR (historisch niveau).	2	0	0	-2.040	-200	0	-200	-5.360	-200	0	-200	0	-200
	2.15	Onderzoeksbudget verbeteren toegang fietsparkeerkelder Fossapad.	4	0	0	-150	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	SUB	NIEUW BELEID INFRASTRUCTUUR	0	0	-2.190	-200	0	-200	-5.360	-200	0	-200	0	-200	0
OPENBARE RUIMTE	2.F	Motie aanvulling erfgoedfonds	5	0	0	-100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.20	Tiny forests, schooltuinen en schone buurtcoaches	4	0	0	-100	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.21	Aanvullend budget voor op peil houden kwaliteit openbare ruimte	4	0	0	0	-3.000	0	-3.000	0	-3.000	0	-3.000	0	-3.000
	2.22	Onderzoek mogelijkheid voor ophalen grofvuil	4	0	0	-25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.22a	Dekking ten laste van KDE Afval	4	0	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2.24	Mobiele camera's verkeerstoezicht	4	0	0	-125	-25	0	-25	0	-25	0	-25	0	-25
	2.24a	Dekking businesscase parkeren	4	0	0	125	25	0	25	0	25	0	25	0	25
	2.25	Verloedering voorkomen door aanpak van zwerfafval/ 'afval hoort niet in de berm'	4	0	0	0	-50	0	-50	0	-50	0	-50	0	-50
	2.25a	Dekking via Subsidieregeling Uitv. Zwerfafvalbeleid (Afvalfonds)	4	0	0	0	50	0	50	0	50	0	50	0	50
2.27	Stichting Landschapsfonds	4	0	0	-100	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
SUB	NIEUW BELEID OPENBARE RUIMTE	0	0	-300	-3.000	0	-3.000	0	-3.000	0	-3.000	0	-3.000	0	-3.000

MUTATIE FINPOS		2018		2019		2020		2021		2022	
		INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
3. TRANSITIE ECONOMIE	3.A Voortzetting van het Economisch Actieprogramma (EDBA)	0	0	0	0	0	-950	0	-950	0	-950
	3.03 Citymarketing (Incl. evenementenbgt. 200K STR)	0	0	0	-800	0	-800	0	-800	0	-800
	3.04 Verkennen ondernemersfonds (parkeren, centrummanagement)	0	0	-25	0	0	0	0	0	0	0
	3.05 Faciliteren herontwikkeling winkelstraten in kernen en Alphen stad	0	0	0	-50	0	-50	0	-50	0	-50
	3.08 Uitvoeringsplan Watervisie	0	0	0	-200	0	-200	0	-200	0	-200
	SUB NIEUW BELEID ECONOMIE	0	0	-25	-1.050	0	-2.000	0	-2.000	0	-2.000

MUTATIE FINPOS		2018		2019		2020		2021		2022	
		INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR	INC	STR
4. DUURZAAMHEID	4.02 Afvalpas ombouwen tot Stadspas/loyaltykaart	0	0	-25	0	0	0	0	0	0	0
	4.02a Dekking ten laste van KDE Afval	0	0	25	0	0	0	0	0	0	0
	4.04 Subsidietrajecten benutten (Energy Service Company)	0	0	-50	0	0	0	0	0	0	0
	4.05 Inzetten van subsidioloog (1 FTE) voor verwerving duurzaamheidssubsidies	0	0	0	-100	0	-100	0	-100	0	-100
	4.06 Onderzoek naar waterstof als alternatieve energiebron	0	0	-100	0	0	0	0	0	0	0
	4.08 Meer geld voor duurzaamheid	0	0	-1.000	0	0	0	0	0	0	0
	4.12 Verduurzamen gemeentelijk wagenpark	0	0	0	-40	0	-60	0	-60	0	-60
	4.13 Structurele bijdrage (bedrag per inwoner) aan energietransities Midden Holland en Holland Rijnland	0	0	0	-165	0	-165	0	-165	0	-165
	SUB NIEUW BELEID DUURZAAMHEID	0	0	-1.150	-305	0	-325	0	-325	0	-325